

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetско ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravištv listu je v „Národní tis-
karni“ v Tavčer-jevi hiši „Hotel Europa.“

Domače stvari.

— (Volitev župana.) Iz Šmartina pri Litiji se nam piše 19. t. m.: Včeraj 18. februarija je bila pri nas volitev novega župana. Izvoljen je posestnik Knaflič. Mož je od vseh čislán, in bode gotovo boljše, nego meklenburški luterán, ustavoverec Kunt, ki, akoravno je pri nas postaral se, vendar še govoriti ne zna slovenski; ali pa kakor poprejšnji veseli jezuitovec Koprivnikar.

— (Iz Šmartna pri Litiji) se nam piše 23. februarja: Jeseni po državnih volitvah je savski župnik Janez Koprivnikar v ljubljanskem farovškem listu svojega brata Jožeta Koprivnikarja, nekdanjega šmartinskega župana, na vsa usta hvalil, da mu ne more nikdo ničesa očitati in več takih rečij. Mi smo uže takrat hoteli besedo gospodu fajmoštru malo popraviti, ker je očitno trobil med svet, kako mi našega mlinarja Koprivnikarja hudo spoštujemo, pa mislili smo, da bo jezuitski župnik se Save dosti ovržen, ako mi njegovemu pisanju ne pritrdimo. Pisal je gospod župnik, da njegov brat Jože Koprivnikar neče več župan biti. Letos se je pri volitvi občinskega odbora pokazalo, da to nij res. Na vse zgodaj je tisti dan ta vedno „veseli“ mož letal od hiše do hiše ter agitiral najbolj za-se, zraven pa za naše duhovne gospode, da bi jih v odbor spravil, — pa nij se mu posrečilo. Štiri duhovnike imamo tukaj, pa nij nobeden dobil nobenega glasu. Jožetu samemu se je sicer posrečilo stlačiti se v odbor, a niti za svetovalca, nego je uže blizu „petega koleca“. — Da je bil Jože Koprivnikar priden

župan, to je res. Brodil je vse noči okolo se svojim bričem. Za vsakega fanta je vedel, pod katero okno hodi svoje dekle klicat. Skoraj vselej ga je uže naš Jože tam čakal, kakor lovec zajca pri ležišču. Po eni strani vasi so hodili fantje, po drugi pa župan Jože. Fantje so ga tako spoštovali zavoljo njegove skrbnosti, da so mu celo pesen zložili, katere pa nečem tukaj povedati, ker slišati bi jo bil le on sam vreden. — Jože Koprivnikar je imel tudi veliko veselje, kadar se je mogel nad mesarje ali krčmarje spraviti. Mesarja je precej kaznoval, da je le kolikaj čez tarifo sekal, ravno tako krčmarje, ki so ob sejnih kako uro dalje točili, pa to le rajši svoje sovražnike, prijateljev pa ne, ker je sam rad med njimi srkal „božjo kapljico“.

— (Mučen je živali.) „Laibacher Ztg.“ pripoveduje v enem predzadnjih listov, kako je graščak v Rakovniku blizu Ljubljane medvedu izredil doma, potem ga pa te dni na dvor izpustil in iz Ljubljane povabil mnogo lovec, kateri so korajžno s pištolami in puškami — s koridorov doli dolgo streljali in streljali na ubogo žival, predno je poginila. Prav aristokratsko delectiranje! Mi bi vedeli neko „plačilo“ za dotičnega graščaka.

— (Nesrečen Kurent). V Tolmačevem pri Ljubljani so na pustni vtorek fantje svoje burke uganjali. Ker je starost večkrat tako norčava, kakor mladež, pridruži se jim star mož, ter začne z njimi noret. Fantje ga napojé, da je bil prav po pustno vesel. Naloži si na vrat komat, ter hodi starec po vasi z njim. A pri nekem oglu

ga pijača zmaga, starec pade in se udari ob ogal, da je kmalu potem — umrl. Star je bil okolo 72 let.

— (Uboj.) Te dni so v Jaršah za Savo nekega fanta ubili, ker „nij hotel bežati“. Na Posavji jih vsako leto en par gotovo potolčejo, in od tam je veliko število jetnikov na ljubljanskem gradu. Omike treba.

— (Samoumor.) Oni četrtek večer se je znani ljubljanski fotograf Fantek ostrupil. Uzrok samoumora je bilo to, ker se je sodnijska obsodba zaradi lanskega poškodovanja čevljarja Pr. imela zanj neugodno izreči.

— (Zločini.) Iz Stopre se „G.“ piše: Neki uže priletel mož se je hotel pretekli pust oženiti. Hudobneži so mu pa v noči pred poroko bajtico požgali in tako nij bilo nič. V minoriškem logi žagata nedavno 2 tesarja mirno skupaj les: kar naenkrat pride enemu nesrečna misel, da mahne s sekiro pajdaša po glavi ter ga umori. 13. t. m. je bila preiskava.

— (Iz Litije) se nam piše 23. febr.: Kužne bolezni, ki se imenuje koze, smo v naši okolici uže tako navajeni, da se je nekateri čisto nič, nekateri pa zelo bojijo. — Denes pride posestnik tri ure daleč o zadevah pravde, zavezan z ruto čez glavo polno koz na obrazu in na rokah katere so se še le gnojiti pričele, k sodniji. Akoravno je bil ta ubogi človek opominjan, naj se domov vrne, ga je bilo do treh popoldne v litijskem trgu povsod polno. Bil je tudi pri naših zdravnikih, eden njih ga je tudi iz trga spremil. Pa kaj pomaga samo to; menda bi naši gospodje zdravniki bolj zadovoljni bili, da bi se bolezen razširila, ker bi potem več zaslužka imeli. Gospod c. kr. okrajni glavar Schönwetter ima velik strah pred boleznijo in sicer tako, da se ne upa na ulice prikazati, a vendar bi moral akoravno ne osobno, pač pa pismeno v tej zadevi zdravnike vsaj podučiti. Da se to ne zgodi, je resnica pa — strašno žalostna.

— (V vinogradu pogorela). Piše se nam iz slovenskega Štajerja: Žena vdova, po imenu Uršula Stojan, preužitkarica iz vasi Vrbeno, župnije sv. Jurja pod Rifnikom

je pretečeni petek 13. tega mesca v svojem vinogradu vinsko trsove rezala. Ker je mrzel sever čudno vlekel, in zraven vinograda je neka goščava bila, uboga žena si zmisli isto goščavo zažgati. Zažge, a vname se ji tudi obleka od velikega piša severjevega in od ognjenega plamena. Ako ravno so njeni majheni vnuki pričujoči bili, nij bilo nobene pomoči; odraščene človeka od nobene strani nij bilo na pomoč, in uboga žena je morala od nog do glave v ognjenem plamenu strašne bolečine trpeti in svoje življenje v kratkih minutah, na istem mestu skleniti.

— (Iz Pivke) se nam piše 20. febr.: Včeraj zjutraj gresta dva brata iz Knežaka, od katerih eden se je pred 9 dnevi oženil, v gozd po bukovec. Vreme je bilo deževno, a proti poludnevju začne sneg jako močno padati, tembolj pa še v gozdu. Proti večeru nastane burja, a vendar ne močna in mrzla. kakor je njena navada tukaj. Mlada ženka začno, ko pride zvečer navadni čas dohoda iz gozda, premišljevat in ugibati, kako da nij moža in njegovega brata še domov, ker je bil uže navadni čas potekel. A čaka in pričakuje, zastonj. Denes zjutraj na vse zgodaj gre povpraševat sosede če bi kdo kaj vedel povedati o imenovanih dveh, a tudi ti nijso vedeli nič gotovega. Tem večji strah in žalost — to si morete misliti — jo je sedaj navdal. Na to naprosi več sosedov, naj ju gredo iskat, koder sta šla v gozd. Le-ti iščejo in iščejo, ter povprašujejo o onih dveh, a ničesar ne morejo poizvedeti. Uže so mislili, da ne bodo prišli na sled o izgubljenih dveh. Zdaj pride še enemu koriškemu možu, kateri ju je tudi pomagal iskat, na um, ter pravi: idimo še tu gori k podružnici sv. Hijeronima, katera stoji kakih 8 minut oddaljena nekoliko na višini od vasi Koritnice, in ta pičlo uro od Knežaka. — A žalostni prizor! Našli so resnično obadva tukaj, a obadva mrtva. — Eden je bil v klanici (tako imenujejo namreč tukaj prostor pod zvonikom, kateri nij pod zapiralom) a drugi bil je zunaj na prostem. Ne ve se tedaj, iz kakošnega uzroka sta prišla

sem, ker je glavni pot v gozd od te cerkve nekoliko oddaljen. Uzroka nagle smrti ne bom tu navajal, kajti o tem še do danes nismo do dobrega podučeni.

— (Pobožen tat.) Iz Gorenjskega se nam piše: Ko so pred par leti jezuviti iz Repenj po Gorenjskem misijonarili, je za njimi zmirom hodil lep, blizu 30 let star fant po imenu Tone ali France (v enih farah je rekel, da mu je Tone, v enih pa, da mu je France ime). Ta hinavec se je znal tako hliniti, da so si ljudje v veliko čast in srečo šteli, ako jih je pobožni „Tone“ počastil in obiskal, kar je tudi rad storil. Če je bil kak mrlič v fari, nij Tone zamudil, da bi ne bil tje šel in nespametnim ljudem, od katerih je bil vselej prav lepo sprejet in postrežen, da jim je naprej vsake sorte molitve molil, po enih farah celo starim ženam noge umival, jim tako pridigoval, da so mehkosrčni ljudje jokali, zdihovali in rekli: To je mož po božji volji, tega poslušajmo in posnemajmo, ako hočemo, da ne bo slabo za nas in da bomo enkrat srečni. — Sveti Tone se je med svojimi pridigami prav zvito, hinavsko in pobožno držal in obrašal, le ako je med obilno množico njegovih poslušalcev kako zalo dekle zagledal, si nij mogel pomagati, da bi mu ne bile oči vedno razodevale njegove nagnosti do nje, in je tudi skušal druge svoje molitve in pridige v tisti hiši imeti. Pred enim tedni letošnjega leta je Tone zopet svoje verne ovčice po Gorenjskem obiskal in pri njih svojo navadno svetost in sleparstvo uganjal in dobro živel, ker je bil pri vseh prav dobro sprejet in postrežen, akoravno so nad njegovo svetostjo uže dvomili. V Tržiču se je ustanovil, kakor se pripoveduje v hiši, kjer je ena perica stanovala in je pokradel obleko in drugih reči v vrednosti okolo 60 gld. in potem zbežal, morda ker je videl, da pobožnost čedalje menj nese. Tržičani ga iščejo in letajo po vseh farah za njim, pa do sedaj ga še niso dobili.

— (Lepo vreme.) Iz Gorice se piše: Na Laškem je letos zima huda, pri nas pa letos še videli nismo snega. Uže tri mesece je z malimi izjemami najlepše, jasno vreme.

Solnce o poludne zrak tako razgreje, da gredo celo bolniki lebko na sprehod. Uže koncem januarija so cvetle na solčnatih krajih trobentice, vijolice, resa in zvončki. Vse to nam kaže, da se bo spomlad kmalu začela.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Ljubljanskega škofa pastirski list, ki se je te dni razpošiljal, se hvalevredno drži cerkvenih in verskih reči, ne da bi ščuval na liberalce in sovražstvo sejal, kakor je denes nekaterim nižjim duhovnikom in nekaterim drugim škofom navada. Sicer v narodno-političnih rečeh dozdanjega škofa nismo nikoli hvalili, ali v tem mu vsak razumen človek mora izreči priznanje.

Državni zbor dunajski si je ovi dan dal spričalo, da je njegov liberalizem le fraza a ne resnica. Po imenih se je glasovalo o o predlogu naj bi se časopisji štampelj odpravil, kar se je uže davno po vseh drugih naprednih državah zgodilo. Ali večina je glasovala proti predlogu, namreč 129 proti 115 glasov, ker je finančni minister izrekel, da hoče vlada ta štampelj obdržati. Za odpravljenje je govoril tudi slov. poslanec dr. Vošnjak.

Med trgovinsko zbornico v **Reki** in pa med ogerskim ministerstvom je nastal prav resen prepir. Magjari namreč nekdanj toliko ljubljnim Rečanom sedaj niti odgovora na pitanja ne dajejo. Trgovinska zbornica hoče vsa odstopiti. — Iz tacihi položajev morejo dobiček imeti — Hrvati, ki naj Reko nazaj dobodo.

Vnanje države.

Na **Srbskem** je pred kratkim prišel na dan komplot, kateri je težil po tem, da bi se knez Milan prepodil, in da bi se srbske pokrajine ogerske anektirale. Na glavi zaroti je bil artilerijski kapetan v Belgradu, in uredniki nekega kragujevškega lista. — Angleškim Times se telegrafira, da zidate Srbija in Rumunija na velike finančijelne zadrege v Turčiji. Pišejo, da se v Belgradu in Bukrešu namerava porti dati velikih svot, da ona nasproti podeli večjo neodvisnost. Ali so res Slovani na balkanskem polotoku obupali na meč — unuki črnege Jurja si hočejo s srebrom kupiti svobodo.

Naš cesar je v **St. Peterburgu** sprejel deputacije Avstrijanov, ki stanujejo v Peterburgu in Odesi, ter so mu podale krasne

adrese. Odeški deputaciji je cesar odgovoril: „Zahvaljujem se vam za domoljubno mišljenje, katoro izražate v imenu avstrijsko-ogerske kolonije v Odesi! Zahvaljujem se vam za dolgo pot, katere se niste bali, da ste mi izraz mišljenja svojih rojakov izročili. Jaz sem vedno z interesom opazoval razvijanje kolonije v Odesi. Veseli me, da ste tudi v inostranji ohranili občutek zvestobe in udanosti za skupno domovino. Zahvaljujem se vam še enkrat.“

V *nemškem* državnem zboru je pri debati o protestu alzasko-lotarinskih poslancev govoril *Teutsch*: „Nemčija je pri aneksiji prezrla pravne meje olikanega naroda. Mi smo sem poslani, da izrazimo svojo vdanost proti francoski domovini in vas, ker ste tako nasilno ravnali, ne moremo kot brate pripoznati. Nemčija je z aneksijo naredila največjo politično napako. Kaj vam prinese prihodnja bodočnost? Nove vojske, nove žrtve. Pustite nas, da si bodočnost sami določimo in sprejmite naš predlog“. Pri glasovanju so za predlog bili Poljaki in socijaldemokrati. Alzasci in Lotaringi so pri glasovanju sedeli.

O novih postavah za davke.

II.

II. Osnova postave za pridobnino.

Pridobnina se plačuje od obrtniškega podvzetja, ali od tacega opravila, katero naklanja kakov dobiček, brez razločka, če se opravlja samostojno ali pa v službi. Deli se pridobnina na tri razrede. V prvi razred spadajo vse družbe ustanovljene na akcije, hranilnice, obrtniške in gospodarske družbe, zavarovalnice, splošno take, pri katerih voditelji morajo dajati javen račun. V drugi razred spadajo vsa druga samostojna podvzetja in opravila, katera niso v prvi razred uvrstena. V tretji razred pa pridejo stalne letne plače od služeb. Tega davka so pa prosti vojaki, državni in javni uradniki, kakor tudi vse druge osebe, katere nima službene letne plače čez 600 gold.

Podlaga za odmerjevanje tega davka je v prvem razredu tisti znesek, kar podvzetje na leto dobička daje, v drugem se pa precenjuje, kar podvzetje nosi na leto, in v tretjem so letne plače tistih, ki služijo. Za vsak razred se v posebnej postavi odločuje od-

stotek, po katerem se računa davek in sicer v prvem razredu od vsega letnega dobička, v drugem se pa odbije 15—30 odstotkov precenjenemu dobičku, kateri vsaj znaša 190 goldinarjev, v tretjem se plačuje za 1000 goldinarjev letne plače petina, za drugi tisoč dve petini, za tretji tisoč in kar je čez pa tri petine.

Podlaga za ta davek se nareja za prvi in tretji razred vsako leto, za drugi pa vsaka tri leta.

Za prvi razred odmerjajo davek davkarske gosposke, za drugi in tretji razred za to postavljene komisije, v katere imenuje vlada iz obdačencev polovico, druga polovica se pa voli.

III. Osnova postave za rentnino.

Ta se plačuje od vžitka tacega premoženja, katero ne zadeva niti gruntnega, niti hišnega davka, niti pridobnine, od penzij in drugih pokojnin. Sem spadajo sosebno obresti od taci kapitalov, ki niso naloženi pri obdačenem posestvu ali podvzetji, kakor so obresti od javnih zalogov, od stanovskih obligacij, od deželnih, okrajnih ali občinskih posojil. Tega davka so proste obresti državnih obligacij, hišnega davka oproščena pohištva, in taki užitki, kateri ne znašajo na leto preko 600 goldinarjev.

Tudi za ta davek se v posebnej postavi odločuje odstotek za odmerjevanje, in sicer od penzij in pokojnin na taistej podlagi, kakor pridobnina tretjega razreda, pri drugih rentih se pa odmerja od vsega zneska.

IV. Osnova postave za osobno dohodnino.

Temu davku je podvržena vsaka oseba, katera ima na leto vsaj 600 gold. čistega dohodka, to je, če jej po vseh odbitih stroških ostaje 600 gold. dobička.

Podlaga temu davku je čisti dobiček pretečenega leta, in sicer tako, da pod 1000 gold. vsakih 100 gold. velja za eno dačno jednoto, od 1000—1500 za $1\frac{2}{10}$, od 1500—2000 za $1\frac{4}{10}$, in tako naprej do 70.000 gold., kar je pa čez za pet dačnih jednot.

Za vsako tako dačno jednoto se v posebej postavi določi odstotek, po katerem se potem preračuni davek.

Pri zemljiščih se ravna ta davek po letnem pridelku, če jih kedo sam obdeluje, sicer pak po najemščini, pri pohištvi po najemščini ali po vrednosti, pri obrtnijah in opravilih po čistem dobičku.

Po teh osnovah bi se od pridobitka in dohodka plačeval trojni davek, kar do sedaj nij bilo, ker se zdaj plačujeta samo dva, namreč: pridobnina in dohodnina.

Za pridobnino so po štirih razredih in sicer 1. za fabrike, 2. kupčijo, 3. opravila in 4. za službe tarife narejene, katere so najvišje za deželna glavna mesta, nižje za take kraje, kjer prebiva 4.000 duš, še nižje za one s 1.000—4.000 dušami, in najnižje za kraje, ki nimajo 1.000 duš.

Iz tega se razvidi, da zdaj ne plačuje tega davka vsak natanko po tem, kolikor si pridobiva.

Če sta dva obrtnika po tarifi v isti razred uvrstena, plačujeta oba enoliko, akoravno si prvi morda več pridobiva, nego drugi.

Dohodnina je pa zdaj razdeljena na tri razrede: V prvi razred spada dohodek od takih obrtnij, katere so podvržene pridobnini in dohodek od rudarstva. V drugem razredu je dohodek od takih opravil, katera niso podvržena pridobnini in pa stalne službene letne plače.

V prvih dveh razredih je tedaj dohodek, ki se z delom pridobi, v tretjem razred pa dohodek, ki nij z delom zvezan, kakor so obresti od posojil ali drugi taki užitki.

V 1. in 3. razredu se plačuje od tistega dohodka 5 goldinarjev od 100, v drugem so stalne letne plače do 630 gold. davka proste, kdor ima večjo, plačuje do 1.050 gl. en odstotek, in višje vsakih 1.050 gold. en odstotek več.

Kdor ima pridobnine in dohodnine pod 30 gold. na leto, plačuje še 70 odstotkov priklade, če pa preseže letni davek, 30 goldinarjev, znesse priklada 100 odstotkov.

Iz osnov postav, ki jih je izdelalo ministerstvo, kakor tudi iz uže potrjene postave za gruntne davke, se razvidi, da hoče vlada vsem neposrednim davkom to podlago dati, da bi se vsi davki računali po pridelku ali dobičku in da bi se nihče ne mogel davka ogniti. Po teh osnovah bode vlada tudi gotovo to dosegla; kajti kdor si več pridobiva, bode moral tudi več plačevati! Zoper to pravilo se ne da sicer nič reči, a zadnji trojni davek je samo v tem slučaju pravičen; če se pa natanko pregleda, je očitno, da hoče vlada od enega dohodka iste osebi dva davka naložiti, kar se gotovo ne more imenovati pravično.

N. pr. bi moral posestnik ali trgovec plačevati od svojega letnega dohodka, ali gruntne ali hišne davke, ali pridobnino, in ako ima na leto več, nego 600 goldinarjev čistega dobička, še osobno dohodnino po vrhu.

Postave za zadnja dva davka bi tedaj državni zbor imel tako prenameniti, da bi se ta krivica ne godila.

Ljubljanska hranilnica.

V občem zboru hranilničnega društva 19. t. m. je poročal prvosedek o računu za preteklo leto 1873, ki dokazuje, da so se vloge za pol drugi milijon pomnožile. — Posojila na nepremakljiva posestva, katerih je sedaj za zaostalimi obrestmi vred čez pet milijonov gl., so se pomnožila za 39.993 gl. 44 kr. Število udeležencev je bilo konec 1873. leta 25.190, in znaša celo aktivno premoženje, ki ga hranilnica oskrbuje, 9.833.333 gl. 71 kr. Čistega dohodka leta 1873 je 30.102 gl. 86 kr. Uzrokov, da nij večji, je mnogo: doplačati namreč je morala hranilnica dohodninski davek od parcijal-hipotekarnih nakaznic, ki so prej njene bile, prejemale je prvega polleta 1873 le 5% obresti, akoravno je vlagatelj obrestno mero za $\frac{1}{2}\%$ povikšala; enako so 3 milijoni v obligacijah le 5% nesli; tudi od istih blizu 400.000 gl., ki jih je za novo realno porabila, so hranilnici obresti odšle. — Klubu temu se mora gospodarjenje premoženja v

preteklem letu dobrega nasledka imenovati, ako se preudari, koliko so drugi enaki zavodi pod lansko denarno krizo trpeli, katera kriza pa ljubljanske hranilnice čisto nič zadela nij.

Uže v prejšnji seji je dovolilo hranilnično društvo 6000 gold. za 6 štipendij v korist učencem višje in nižje realke. Dalje dovoli v današnji seji, da se leta 1874 izplača 6450 gl. za dobrotljive in obćenokoristne namene, in sicer:

Ljubljanske siromašnici . . .	2500 gl.
Za razdeljenje obleke otrokom v ljublj. čitalnici	50 "
Oskrbovalnici malih otrok za božične praznike	50 "
V podporo ubogim učencem na ljubljanske gimnaziji	200 "
" kranjskej "	100 "
" v Novem mestu "	200 "
" v Kočevju "	100 "
" ubogim učencem ljubljanske realke . . .	200 "
" ubogim učencem učiteljske izobraznice v Ljubljani	100 "
Za druge mestne ljudske šole .	150 "
Za mestne glavne šole pri sv. Jakobu v Ljubljani	150 "
Za učilne pomočke ljudskim šolam na Kranjskem:	
a) "narodni šoli" . . .	100 "
b) "Schulpfennig-u" . . .	100 "
Za razdeljenje učilnih pomočkov ubogim dekletom ljubljanske nunske šole	300 "
Ubogim dekletom nunske šole v Loki Evangeljske šoli	100 gl.
Za zdržanje oskrbovalnice malih otrok	200 "
Za zidanje cerkve v Železnikih .	200 "
Za nemško gledališčno podporo za leta 1873/74	300 "
Za glasbeno šolo filharmoničnemu društvu	100 "
Društvu za podporo in oskrbovanje bolnih	100 "
Za blagajnico požarne straže . .	200 "

Za Elizabetino otroško bôlnico .	200 "
Za podporo iz civilne bôlnice izpuščenih ozdravelih . . .	200 "
Za graške kranjske uboge študente	150 "
Za tukajšnjo delavsko bolniško in invalidno kaso	100 "
Za podporno društvo pisarjev . .	100 "

Iz tega je razvidno močno stanje tega zavoda in tudi, da je oskrbovalstvo mnogo storilo za dohodne namene, kar zasluži občno priznanje.

Gospodarske stvari.

Varčnost na nepravem mestu je večkrat potrata.

(Dalje.)

Aha, tam-le je pa kmet sam. Na ledini orje z dvema grbastima konjema. Njegov plug je uže tri gospodarje odrajal, akoravno je lesen. E, pa moževi se za plugom slaba godi. Konji hitro hodijo, in lemež kar po vrhu zemljo posnema. Kmet drži z eno roko plug, z drugo pa hlače, kajti pri jarmenu se mu je zaponja zlomila.

"Dobro srečo sosed, kaj pa da tako plitvo orjete?"

"E kaj se če, konji se morajo varovati, saj niso iz železa. Če se globoko orje, se le njive spridijo, da nobena stvar noče več rasti."

"Zakaj si pa ne napravite železnega pluga; s takim se lagljeje orje in se delo bolje uspešno opravlja."

"Res je, novi plugi mi še dosti dopadejo. Jaz si morebiti tudi kupim takega, kadar bo ta proč."

"O vas ta uže še odraja. Pa povejte mi vendar, zakaj ne sejete več krme, le pogledajte, kaj ledine imate tukaj-le."

"E, je detelja predraga," reče kmet zvihačno.

"Kaj pa pesa?"

Kmet odkima. Njegov oče tudi nij sejal pese. Pa je oče tudi le malo polja obdelaval, drugo je imel za pašnike. Sina so pa visoke žitne cene v nos bôle, začel je orati ledino, pa nij dosti gnoja imel. Njegova živina je slamo, njegov gnoj nema nobene vrednosti; pa ga tudi večjidel na travnik vozi, da bi več mrve bilo. A mrve je komaj toliko, da živino preživi. Po polji pa mu raste majhno žito, vse prepreženo s plevelom.

Doma je vse nečedno in gnjusno, nevoljno in zoperno. V štali gloda kumerna živina; več krav je, ki niso ne breje, in ne

molzejo. Dobra gnojnica leze v tla, ker nema posebne jame. Na gnoj se oceja žleb, solnce ga žge, dež ga izpira. Kamor pogledaš, vse je prazno in pusto. S kozi luknjaste strehe se cedi dež na prazno šupo; orodja so tako slaba, da se komaj dela z njimi. Delavce ima ta kmet najslabše, le zato, ker nekaj krajcarjev manj košajo, kakor dobri. Iz vsega se vidi, da se kmet drži besed: „Le denarja ne izdajati.“ Kmet pa da goldinar, ker bi se le en krajcar rabil, da bi se jih sto ohranilo. Vse njegovo dejanje in nehanje je brez uspeha. Kadar grem mimo take hiše, se mi zdi, kakor bi šel mimo málina, pri katerem gredo kolesa, brez da bi kaj žita notri bilo.

Kaj ti more vrednost obrtniškega kapitala bolje pojasniti, kakor ta kmetija. Njej manjka pravega življenja, ki bi vse dejanje in nehanje blagoslovilo. Med tem ko na to kmetijo pride na 50 oralov komaj 1500 gl. obrtniškega kapitala, ki daje 2 do 3 procente, bi se na taisti zemlji lahko porabilo 4000—5000 gl. obrtniškega kapitala. ki bi, ko bi se pridno delalo, dajali 8 do 10 procentov, kar daje na leto 3 do 400 gl., ne da bi bilo treba le z enim prstom migniti.

(Dalje prih.)

Grobanje v vinogradih.

Spisal J. M. Vokaun.

Čas za grobanje v vinskih gorica h se je približal in morebiti bi nekatera vodila ali marsikateri dober svet izkušenega vinorejca pri tem delu utegnil, vsaj začetnikom, ugoden biti.

Nij sicer moj namen, tukaj na dolgo in široko popisavati, kako bi se to za naše slovenske kraje prevažno delo opravljati moralo, in ali bi bolje bilo, za gnojenje v gorica h, tako imenovani kompost, živinski gnoj ali pa navadno kleščanje ali plastje (vejnik) rabiti, — in če bi se moralo pod, ali na trto polagati. Vendar pa bi jaz onima gospodarjema, katerih eden trdi, da je n. pr. dobro tudi brez odeje ležati, ako je ležišče mehko in lepo zrahljano; — drugi pa pravi, da se tudi na trdi podlagi dobro spi, če se ima toplo in mehko odejo — odgovoril, da bi obema, pa tudi vinski trti gotovo naj bolje dejalo, ko bi imela mehko in dobro zrahljano ležišče, zraven tega pa tudi dobro odejo.

Kdor hoče z gnojem največji vspeh doseči, mora zmožen biti, svoje zemljišče kemično preiskati, t. j. zvedeti, iz katerih delov obstoji; nadalje mora zuati, kakovih snov je

treba zemljišču nadomestiti in mu taka gnojna sredstva dodati, katerih mu manjka. Ker pa ta vednost (kemija) nij vsakateremu vinogradniku lastna, se mora pač gospodar onega gnojna posluževati, katerega ima ravno pri roki, ali katerega lahko pripravi.

Vsi izkušeni vinorejci pa trdijo, da je živinski gnoj zmešan s prstjo t. j. kompost, trst naj bolj ugoden, ker ima ta gnoj skoraj vse snovi v sebi, katere so po večjem vsem sortam zemlje potrebni.

Ako se torej stari trs s kompostom lepo založi, na to polagoma kleščanja in prsti nadeva, dotlej, da je jama izpolnena, je to delo po večjem bistveno dovršeno, in se smemo nadejati dobrega uspeha.

Samo to bi jaz po lastnih izkušnjah še svetoval, naj se tam, kjer je težka zemlja ali kamenita podlaga, jame pregloboko ne kopljejo, ker drugače gnoj brez pomoči kislega in vlažnih toplih nalivov izogljeni in ne daje trsu nikake hrane, pa tudi stari trs, t. j. zakopana trta ali korenina ne more majhnih koreninic pognati, toraj tudi ne hrane na se vleči.

Tukaj omenjeno delo je sicer po večjem uže obče znano, samo da se gnoj ali kleščanje, kakor sem imel priložnost mnogokrat videti, ne rabi pomešan s prstjo, kar pa nikakor nij pr v.

Kdor bi se hotel potruditi, tako jamo čez eno ali dve leti preiskavati, bi našel, da se gnoj ali kleščanje, katero se s prstjo nij zmešalo — preveč stisne, zemlja pa se vleže, a po takem mlade koreninice morejo samo iz tanjših stisnenih in trdnih prstnih leg svojo hrano dobivati; ako se pa gnoj in kleščanje s prstjo dobro zmeša, najdejo drobne koreninice povsodi lepo zrahljano zemljo, iz katere lahko svoj živež srkajo.

Velik plast, s katerim mislijo nekateri celo jamo dovolj pognojiti, ima pa vendar le zelo malo gnojnih snovi v sebi, in skoraj edina korist, katero daje, je ta, da prst zrahljana ostane, se lažje razmoči in razspe in dež ugodne dele te zrahljane prsti koreninam in rozgam lažje dopeljavati zamore.

Nezapopadljivo pa mi je, da se pri tako važnem vinogradniškem delu, oziroma na sedanji napredek v iznajdbi gospodarskih vinogradniških in poljedelskih strojev in orodja, in glede na vedno večjo dragost delavnih moči, posebno v južni Štajerski in na Kranjskem, takega orodja in na tak način posluževati zamore, kakor v času, ko so še naši pradedje živeli.

Navadno sta pri grobanji dva delaveca, eden drži trs z dolgimi rozgami na strani, drugi pa z ozko špičasto motiko koplje in zemljo nazaj meče; v trdi ali kameniti gorici pa rabi kramp, z motiko pa nakopano prst ali pesek izmeče, da rekel bi izpraska tako dolgo, da je jama dovolj široka in globoka. Kadar se trs na korenini tako zrahlja, da se da, ne da bi se zlomil, na zemljo položiti, dene se na gladko zemljo, in mlade rozge se postavijo skoraj navpič kvišku, delavec pa stopi z eno nogo na staro rozgo, nasiplje, ali bolje rečeno napraska od zgoraj potlej od leve in potem od desne strani toliko žive prsti k rozgi, iz katere ima biti pozneje trsovo deblo, da je na polovico z njo pokrita, položi na njo kleščanja, in oba delaveca začneta potem to težavno delo, z ozkimi špičastimi motikami prst na kviško spravljati od kraja. — Pri tem, posebno v strmih legah brezvspešnem delu se posebno nižje rozge, ki so bile zakopane, večidel celo ostružijo in zgledajo, ter se jim rodovitne oke pokončajo. Če se pa še zarad neugodnega prejšnjega vremena ob času mezge groba, kadar so rodovitne oke uže pognale, ne ostane nobena teh vinskih trt, katere so bile v zemlji zakopane, nepoškodovane in trgategv za to leto je — zgubljena!

Kako lahko in za koliko boljše se pa to delo opravljati zamore, koliko časa se prihrani in delo pospešuje, ako zraven ozkih špičastih motik in zraven krampa še rabimo precej široko železno lopato.

Delavec zrahlja, kolikor mogoče globoko najprej z motiko prostor za jamo, zmeče potem z lopato rodovito živo prst na gornji kraj, kjer trsa nij, potem spravi spodnjo zemljo na levo in desno stran. Kadar hoče potem trto zakopati in zraven pognojiti, si lahko vzame žive prsti od gorne strani, kolikor je potrebuje, ravno tako od desne ali leve strani spodnje zemlje kolikor je treba z lopato, ali pa tudi z motiko, in izpolni tako brez velikega truda, pa tudi brez poškodovanja trsa jamo z veseljem upanjem, da delo nij bilo zastoj, ter sme pričakovati obilne trgatve.

Tržna poročila.

Z Dunaja 21. febr. Pšenice se je komaj 25.000 vaganov prodalo, pa je terjala 10 kr. več, kakor pretekli teden. Bila je najslabša po 7 gld. 90 kr., najboljša po 8 50 kr. Rež so Ogri zelo kupovali in jo za 20 kr. dražje plačevali. Najslabša je bila

do 4 gld. 85 kr., najboljša po 5 gld. 90 kr. Ječmena je manjkalo; podražil se je za 10 kr. Prodalo se ga je 8000 vaganov po 4 gld. 55 kr. do 5 gld. 35 kr. Koruza je pri starem ostala. Oves je imel malo kupcev, pa je bil za 5 kr. pri vaganu dražji. Bela moka se nij mogla prodati, črna pa prav lahko.

Iz Budapešte 21. febr. Tudi v trgovini se je kazalo ta teden, da gre zima proti koncu. Pšenice se je celi teden malo ponujalo. Prve dni v tednu se je po starih cenah prodajalo, lepe sorte pa — ker jih je malo — so bile celo po 10—15 kr. dražje in le ker malini nijso dosti kupovali, so cene na tej stopinji obstale. Prodalo se je 80.000 centov domačega, in 10.000 tujega blaga. Rež je imela malo boljši sejm, kakor pretekli teden; prodalo se je je 8000 vaganov domače in 5000 tuje in sicer je za 5—10 kr. poskočila. Ječmena vedno iščejo, pa ga manjka, tako da je vsak dan kak krajcar dražji. Ovs se srednje potrebuje in je po 2 gl. 25—26 kr. Koruze se je malo pripeljalo, za to se je do srede tedna za 3 do 5 kr. podražila; v drugi polovici tedna pa je bilo malo kupcev in so se cene 4 gl. 70 do 75 kr. komaj vzdržale. Proso je bilo po 4 gl. do 5 gl. 5 kr., pšeno po 8 gld. do 8 gld. 10 kr. Fižol se je za 25—30 kr. podražil, da je bil po 6 gl. do 6 gl. 10 kr. Tudi leča se je boljše plačevala in sicer po 6 gl. 50 kr. do 8 gl.; grah pa je ostal po 6 gl. do 6 gl. 50 kr. — Krompir je bil dunajski cent po 2 gl. 75 kr. Srbski orehi, katerih se je 400 centov prodalo, so bili po 8 gl. Mast je bila mestno blago po 42—43 gl. brez soda, 44—45 gl. sè sodom.

Tržne cene.

V Ljubljani 25. februarja 1874.

Pšenica 7 gl. 20 kr.; — rež 4 gl. 90 kr.; — ječmen 4 gld. 30 kr.; — oves 2 gl. 30 kr.; — ajda 4 gl. 80 kr.; — prosó 4 gl. 90 kr.; — koruza 4 gl. 90 kr.; — krompir 3 gl. — kr.; — fižol 6 gl. 60 kr.; — masla funt — gl. 52 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 36 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 1²/₃ kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 26 kr.; — teletine funt 32 kr.; — svinjsko meso, funt 29 kr.; — sena cent 1 gld. — kr.; — slame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 8 gld. — kr.; — mehka 5 gl. 50 kr.

Loterijske srečke:

Na Dunaji 21. febr. 15. 32. 46. 54. 76.

V Gradci 21. febr. 60. 18. 70. 7. 10.

En sreberni goldinar velja 1 gold. 6 kr. v bankovcih.